

אפריל 2018
אייר תשע"ח

הפחתת השימוש בסמארטפון בזמן נהיגה קווי פעולה ומדיניות

במאי 2017 מינתה הרלב"ד את האלוף (מיל.) נמרוד שפר לעמוד בראש ועדה ציבורית לבחינת הדרכים להפחתת מספר הנפגעים בתאונות דרכים כתוצאה משימוש בסמארטפונים בזמן נהיגה (להלן 'ועדת שפר'). מדובר בוועדה ראשונה מסוגה בנושא זה בישראל. הוועדה בחנה את סוגיית השימוש בסמארטפון בהיבטים מערכתיים שונים, תוך אפיון מקיף של הסוגיה וקיימה פגישות עם גורמי ממשל, יזמים, חוקרים, מומחי טכנולוגיה ועוד.

הוועדה נתבקשה ללמוד מניסיון שהצטבר בארץ ובעולם לגבי כל אחד מן ההיבטים ולהמליץ לרלב"ד על דרכים להפחתת מספר הנפגעים כתוצאה משימוש בסמארטפונים בנהיגה.
דו"ח הוועדה זמין באתר הרלב"ד¹.

מסמך זה הינו נייר ראשוני בנושא קווי פעולה הנדרשים לצמצום היקף השימוש בסמארטפון בנהיגה ונשען על המלצות ועדת שפר. בהמשך להמלצות ועדת שפר ובהתבסס על התובנות שעולות מן הדו"ח הוכנה ברלב"ד תכנית פעולה. להלן נייר עבודה המפרט תובנות וקווי פעולה נדרשים.

תובנות מרכזיות-

מחקרים מוכיחים באופן מובהק כי השימוש בטלפון נייד בנהיגה מגדיל **פי עשרה** לערך את הסיכון להתרחשות תאונת דרכים.

הפעולות המסוכנות ביותר הן אלו הדורשות תשומת לב חזותית ומוטורית וכוללות הודעות טקסט, גלישה באינטרנט וברשתות החברתיות, הגדרת יעדי ניווט וכו'. פעולות אלו פוגעות באופן ברור ובולט בביצועי הנהיגה.

זאת ועוד, למעשה, גם כל פעולה הנדרשת להפעלת הטלפון לשם שיחה (איתור איש קשר, הפעלה וניתוק של הטלפון וכו') מהווה גורם סיכון משמעותי.

סקירת ספרות שבוצעה עבור הרלב"ד מצביעה, בין היתר, על כך שעלייה במגמת שליחת וקבלת מסרונים נמצאת במתאם עם עלייה בתאונות קטלניות. כמו כן, נמצא כי שיחת טלפון קשורה באופן ברור עם עלייה בזמן תגובה לאירועים בכביש ובשוליו, קבלת החלטות שגויה ובהסתברות מוגברת לתאונות.

מהדו"ח אף עולה כי ככל הנראה היסח הדעת הנגרם משימוש בסמארטפונים במהלך נהיגה מורכב יותר מהסחי דעת שונים אחרים נוכח קיומם של אלמנטים רגשיים ואחרים עד כדי התמכרות, המקשים על בעל הסמארטפון להתנתק ממנו גם אם רציונאלית ברור כי מדובר בפעולה מסוכנת.

בדו"ח נקבע כי הציבור בשל לבחון טכנולוגיות חדשות ולשתף פעולה.

¹ קישור לדוח ועדת שפר באתר הרלב"ד - <http://bit.ly/smartphones2018>

קווי פעולה ומדיניות-

הרלב"ד מאמצת את אסטרטגיית הפעולה שהמליצה ועדת שפר והיא התמקדות בפעולות של קריאה וכתובה בסמארטפון בזמן נהיגה ('טקסטינג') ולא בשיחות, מאחר ופעולות אלה הן השכיחות והמסוכנות ביותר, ומתוך הבנה כי איסור מוחלט על שימוש בסמארטפון בזמן נהיגה אינו ישים. בשנים האחרונות חלו התפתחויות טכנולוגיות רבות והצפי הוא שבשנים הבאות היישומים בסמארטפונים ישתכללו אף יותר ולכן יש להניח שהשימוש בו יתרחב. ועדת שפר בחנה סוגים שונים של טכנולוגיות המאפשרות צמצום שימוש בסמארטפון בנהיגה. יודגש שיש הכרח לבחון ולהמליץ על פתרונות טכנולוגיים ספציפיים יעילים. פתרונות לא יעילים לא רק שלא יתקבלו בקרב נהגים אלא שהם עלולים לגרום לעליה בהיסח הדעת של הנהגים בניסיונם לתפעל את הטכנולוגיות. תישקל עדיפות לטכנולוגיות המונעות קריאה וכתובה ('טקסטינג') בסמארטפון באמצעות השתקת הסאונד ומתן מענה אוטומטי למסרונים.

מקורות המידע בתוך הרכב ומערכות אינפוטנימנט (מערכות תקשורת ובידור) דורשים משאבי קשב רבים ואלה צפויים להתרחב בשנים הקרובות. הרלב"ד תבצע למידה מתמדת ובחינה של דרכי התמודדות עם התופעה מתוך הבנה שהסחת דעת בנהיגה היא בלתי נמנעת ויש למצוא דרכים להתמודד עמה.

תכנית פעולה-

בשנת 2018 תכין רלב"ד תשתית לתכנית מתפתחת לצמצום השימוש בסמארטפון בנהיגה על סמך ממצאי דו"ח ועדת שפר. להלן תחומי הפעולה הנדרשים-

טכנולוגיה, חדשנות ומחקר-

- הרלב"ד תבחן את החלופות הטכנולוגיות בהמשך למוצג בדו"ח שפר, ותמליץ על הטכנולוגיות המתאימות ביותר להתמודדות עם התופעה. הדבר יעשה בשני שלבים:
 - בחינת עומק לגבי כל אחת מהחלופות, הכוללת יתרונות, חסרונות והערכת השפעה פוטנציאלית שלה על המצב הקיים.
 - בחינה מחקרית של הפתרון הטכנולוגי הנבחר.
- בהתאם לממצאי הבחינה תקודם חקיקה המחייבת התקנת טכנולוגיה מסוימת או לחלופין מתן תמריצים לנהגים אשר יתקינו את הטכנולוגיה הרלוונטית, ככל שלא תתאפשר חקיקה.
- תיערך הסברה לגבי הטכנולוגיה המוצעת, תוך עידוד הציבור לעשות בה שימוש.
- סקירת אמצעי האכיפה האסטרטגיים הקיימים כיום בארץ ובעולם לאכיפת עבירות של קריאה וכתובה בסמארטפון בזמן נהיגה.

אכיפה-

- המלצה למיקוד אכיפה בעבירות שימוש בסמארטפון, הנוגעות לקריאה וכתובה.
- תיאום הסברה למבצעי אכיפה ייעודיים של המשטרה, על מנת להגביר את המודעות וההרתעה.

חקיקה-

- קידום חקיקה שתאפשר למשטרה להשתמש בנתוני תעבורת הנתונים בסמארטפון של נהג המעורב בתאונת דרכים חמורה וזאת מבלי שיידרש להוציא צו שופט.
- החמרת ענישה במקרים של קריאה או כתיבה בסמארטפון בזמן נהיגה, כך שבעבירה שנייה מסוג זה, שתבצע במהלך שנתיים, הנהג יועמד לדין ורישיונו ייפסל מנהלתית למשך 30 ימים.
- קידום איסור שימוש בטלפון סלולארי לנהגי רכב כבד ונהגי אוטובוס.
- חיוב התקנת מערכת ניטור נהיגה, בכלי רכב כבדים (מעל 5 טון), כלי רכב המובילים חומ"ס ואוטובוסים (למעט אוטובוס זעיר)- מערכות לניטור נתוני נסיעה הופכות בשנים האחרונות לכלי חשוב ביותר בניהול הבטיחות, בעיקר בציי רכב ובחברות היסעים ותובלה. המערכת מאפשרת ניטור פרופיל נהיגת הנהג בזמן אמיתי.

חינוך והסברה-

- ברבעון האחרון של שנת 2018 תשיק הרלב"ד תכנית התערבות הסברתית מתמשכת במיקוד שימוש בסמארטפון בנהיגה ותיקח בחשבון התפתחויות של מערכות אינפוטינמנט המתפתחות ברכב.
- הכנסת נושא היסח דעת בכלל ושימוש בסמארטפונים בפרט ללימודי החינוך התעבורתי בבתי הספר התיכוניים.

הכשרה-

- הכנסת נושא הסחי דעת ושימוש בסמארטפון בנהיגה לסילבוס הוראת הנהיגה.
 - הנגשת מידע בנושא שימוש בסמארטפון והתמודדות עם התופעה למלווה לנהג חדש.
 - פיתוח תוכן בנושא שימוש בסמארטפון בנהיגה ללימודי הנהיגה המונעת והטמעתם בשיעורים.
- פעילות הרלב"ד בתחומים השונים תלווה בפעילות שטח אינטנסיבית לקידום הנושאים ברמה המקומית בקרב גורמי שלטון מקומי, גורמי אכיפה וחינוך וציבור האזרחים. כמו כן הרלב"ד תלווה מחקרית יישום של התערבויות שונות שיבחרו לבחינת אפקטיביות.